

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csőtörtőkön és szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: negyvenhárom sorért először 7 kr., másodikor 6 kr., harmadszor 5 krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

Lapunk folyama a jövő ápril 1-jén új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. cz. előfizetőinket további megrendeléseik megtételére.

Előfizetési ár:

April—decemberi folyamra . . . 9 frt.

Félévre 6 „

Évnegyedre 3 „ a. é.

Az előfizetési pénzek lapunk kiadó-hivatalába Stein J. középutezai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők.

(D) Midőn a legutóbbi provisorius intézkedések által a megyebizottmányok a vármegyéken és székeken betiltattak, ellenben a fundus regius közléte illetlenül meghagyatott, mint e haza alkotmányos polgárai nem várhattunk egyebet mint azt, hogy Erdély három történelmi területének ezen harmadik, szabadon hagyott része most felhasználja a fennhagyott tért azon kötelmének teljesítésére, melylyel az unionis eskünelőfogva a más két terület jogai védelmezése körül minden törvényes utat megkísérteni köteles.

A szász nemzet több száz éves politikai élete, ebből kifejtett alkotmányos szelleme, és az azon történelmi jogok iránt, melyek több évszázados lételet és fejlődését biztosíták, conservativ ragaszkodása a múltban: csak hasonló következtetésekre jogosított minket jelen és jövő magatartására nézve; de fájdalom már a hetes bizottmány munkálatainak fölszínre jöttével kezdtünk átlátni, hogy ottan minő irányban haladnak az ő alkotmányosság melletti csatározások, s most az universitásnak a hetes bizottmány munkálata feletti discussioja tökéletesen kiábrándíthat akárkit.

Mig az ország egyik szögletében, az ország népességének alig egytized részének képviselője, (mert az universitás inkább csak a szász nemzetet képviseli, mint sem az egész fundus regiust, melynek több mint fele román), mig tehát e kis rész saját tetszése szerint cseréli ki ősi alkotmányosságunkat, melynek további folyamát Ő Felsége az oct. 20-iki diploma által biztosította: addig mi még azon föllépés illetéktelenségének is eléggé erőlyes visszautasításába sem elegendhetünk, mert legalább egy időre közéletünk nincs, és a sajtótörvények nem korvonalozzák a sajtószabadság határait úgy, hogy a publicista tudja a tért, meddig lehet küzdeni még azon eszmék mellett is, melyeket maga az uralkodó mondott ki.

Igy mi most ezen tárgyhöz bágyadottabban szóhatunk mint valaha. Egyébiránt már a hetes bizottmány munkálatakor, a mennyire lehetett kifejtettük nézeteinket, és most a mi a részre mondatott, alkalmaztassék az egészre.

Ő Felsége nemcsak az octoberi diplomában s azt követett királyi levelekben, de még a magyar országgyűlés feloszlatása után is, mikor a népképviselőt az uralkodó céljainak meg nem felelvén, némi hidegségnek multhatlanul kellett jelentkezni a monarchia szívében hazánk iránt, mind a mellett e perczen is határozottan kimondotta, hogy távol van szívtől, a magyar királyságot az ausztriai birodalomba beolvasztani; és im daczára ezen uralkodói nyilatkozatnak, a szász universitás kértlen is beajánlja királyságunk ezen tartományát a közös imperiumba; éppen csak úgy mint Karinthiát, Karniolát s a többi örökös tartományokat.

Sőt Gull ur, mint a hetes bizottmány referense, beszédében egyenesen kimondja, hogy három század óta álmadozik a szász nemzet azzal, a mi most teljességbe megy, (tehát már az eredmény felől is tisztában vannak); kimondja, hogy három század óta mesterkedett a szász nemzet azon, hogy Erdélyt Ausztriába beolvaszssa.

Mi az uralkodó Fölség kimondott szavában és

igazságszeretében bizva hiszszük, hogy a fejedelmi szó visszavonva nem lesz, és ez a mi beolvasztásunk Ausztriába, mely mint a szász nemzet három százados álmának teljessége mutatattik fel Gull ur által, éppen csak olyan szász utópia marad, a minő utópiája van azon románoknak, kik egy ideig vajudtak volt a Daco-Romania eszméjén — mely eszmét szintén egy szász író, ha jól emlékszünk Roth pendített meg csupán politikai machiavellismusából. — Azonban, minthogy a mai időben sok minden megtörténhet: mi az Ő Felsége által visszaállított magyar királyság közjoga alapján ünnepélyesen óvakodunk azon felfogás jogossága ellen, melyet Gull ur mint a szász nemzet három százados óhajátását tolmácsol.

Fennforgott az universitás gyűlésében, hogy mi magyarok a románokat a szászok ellen izgatjuk. Ezen vádra Szászváros román követe kellőleg megfellelt, és illet is, hogy ne magyar, hanem éppen román feleljen.

Mi részünkről éppen nem örvendhetünk semmi nemű viszálynak, mely az egy hazához kötött nemzetek közt létezik; sőt reánk nézve, kik a törvény bázisán állunk, kétszeresen fáj a viszály, mert az annak következménye, hogy az egyetérthetőség egydül tere a törvényesség, mindegyre a tabula rasakal cseréltetik fel, hol a felsőbbség vágya és kapzsiság önkint állanak elő, miután nincs szabály, nincs törvény ott, mely az érdekek követeléseit bizonyos történelmi határokhoz kösse.

Nem izgatunk mi senkit, eléggé fel van bolydulva az egész világ; nem volna eszélyes az, a ki ez égő tüze olajat öntögetne. De tehetünk-e róla, ha a törvényesség védelmének csak azon bágyadott tere is, melyet még a sajtó korlátai engednek, (mert hisz más tér most nincs, hol a magyar nyilatkozni) izgatásnak tetszik?

Midőn a románok szebeni gyűléseket megtartották, kimondottuk mi, hogy a gyűlés határozatai sértik törvényeinket, s a házára nézve károsak, mert tabula rasara építenek, a mely téren azután az országnak nincsen semmi garantiája; akkori felfogásunkat a szászok osztották, s vádoltak-e a románok minket azzal, hogy a szászokat ellenük izgatjuk? Nem vádoltak; pedig bizony nem valánk grata persona román atyáinknál előtt.

Éppen azon törvényesség szempontján állva mondottuk, hogy a nemzeti területek kiszakítása iránti terve a szász nemzetnek képtelenség, s azon együttlakásnál fogva, mely egy a fundus regionon, mint a megyéken szám és birtokviszonyok szerint mutatkozik, egyesek romlására, mindenféle érdekek megsértésére vezet az egész nemzeti territorium eszméje, s kiválólág a fundus regionon lakó románok éppen nem örvendhetnek ily eszmének; miután egyenesen tagadjuk azt, hogy a fundus regius Saxenland lenne; soha sem nevezték azt egy diplomatiail okmányaink; s az ő adománylevélben is világosan ki van kötve hogy azon föld a vlákokkal s besenyőkkel közösen adatott a szász telepeknek, s ezen vegyes nemzetiségek egy „populus“-nak decretáltak; a populus pedig ő törvényeink szerint jogos népet, politikai nemzetet, nem pedig népfajt fejez ki. Verböczi populusa volt minden nemes és polgár, bármint nemzetbeli volt, ha rendi állásánál fogva a korona tagja vala. Ez nálunk az egy populus értelmé.

Igy a fundus regius Saxenlandizálása, nagy pénztökének egyháziasítása, jövedelmeinek, birtokainak, külön nemzetiségítése célját látjuk ma is a territoriális eszmében, s meglátja mindenki, hogy oda is megy ki a dolog, ha az a territorium kiszakítás létre jön.

Mi a szász beolvasztó tervek ellen királyságunk történelmét és jogát védjük, és ha e jogvédelemnél a románok joga mellett szólunk, azzal éppen nem kívánjuk őket a szászok ellen izgatni s talán magunk iránt lekötöleznünk. Előttünk szent a törvény és igazság, s ha a magyar akarna törvénytelen követni el a szász vagy román felett, akkor is védenők a törvényt. Előttünk nincs külön nemzet, nincs kegyelt nemzet; a jogegyenlőség kimondása után egy

„populus“ vagyunk; egymás jogait oltalmazzuk, midőn a törvényt védjük, s ezt ne mondja senki izgatásnak. Ennél többet pedig egy magyar sem tett; sőt éppen nagy hibája a magyarnak, hogy nem tud alkalmat kapni s bizalmat szilárdítani arra, hogy a románokkal minél gyakrabban érintkezzék, s minél inkább egyeztesse nézeteit; valamint a szászokkal is s általában igazán gerjeszzen fel mindenkit a törvény védelmére, és megmontói ellenében. Amde sokkal inkább elszigeteljük magunkat a merev törvényesség sánczai közé, s sokkal nagyobb szakadás van köztünk s a többi nemzetiségek közt, hogy sem hatásunk lehetne arra, hogy őket egymás ellen izgatassunk. Nem izgatunk mi senkit. Mi elmondjuk mi a törvény; mi annak évezredes oszlopaira csipeszkedünk s így várjuk be mindazt, a mi következni fog.

Mi valóban a szász nemzet jogait mindig kelőleg becsüljük, de éppen úgy becsüljük a román nemzetiséget is, s kívánjuk, hogy virágozzék az ország törvényein belül. Ha kimondottuk a jogegyenlőséget, nem akartunk comediát játszani, s óhajtuk, hogy minden nemzetiség hozzánk hasonló legyen. Elsőséget az igaz senkinek sem engedünk; s így azt sem engedhetjük meg, hogy a szász universitás királyságunk közös törvényhozását illető tárgyak vitatásába bocsátkozzék, sőt az ellen a törvényesség teljes jogával óvakodunk; de egymás mellett mindnyájunk érdeke szent előttünk, s többször megtörténhetik még, hogy a románok érdeke mellett szót emelendünk, mert ők éppen úgy a mi alkotmányunk nemzetei, valamint mi azok vagyunk. És a törvény és igazság védelmét izgatásnak senki se nevezze. Erre joga nincs.

Kolozsvár, mart. 17-kén 1862

T. szerk. ur! Becses lapjának 41-ik száma elején kiadott vezércikkében a többek közt azon nézet fejeztetik ki, hogy miután azon terv félrevetett, mely szerint a sorozás tartományi biztosok által lett volna végrehajtandó, s így a sorozás végrehajtása az alkotmányosan választott tisztek feladatává vált: a székelyföldi közigazgatási tiszteknél már e kérdés miatt is le kellett mondani állásukról, mert a székeleknek katonai kötelezettsége törvény által nem volt soha szabályozva; az 1847-ki évi sorozási törvény hozatalakor a székely még általában csak a honvédelmi fölkeléssel tartozott; de sorkatonává bé nem soroztatott, s hogy a sorozásról írott törvény 1847-ben hozatott, mikor még nem volt jogegyenlőség, s így ebből kifolyólag a székely közigazgatásnak multhatlanul le kellett lépnie.

*) Legyen szabad e nézetre némi észrevételt kimondhatni, ha egyébiránt nem, csak azért is, hogy a hanyatló véleményforgalmat, mig tehetjük, életben tartunk.

A fennebbiek értelme felfogásunk szerint arra megy ki, hogy ha a sorozás tartományi biztosok által lett volna végrehajtandó, az alkotmányos tisztviselőknek s kiválólág a székelyföldieknek nem lett volna okuk lemondani. Ha ez valóban így van, minek egyébiránt melyebb fejtegetésébe nem bocsátkozunk, akkor nézetünk szerint egy „quasi dualismus ad hoc“ jött volna létre, mi az alkotmányosságunk inkább hátrányára mint előnyére szolgálna s kérdésnek marad, hogy mig a kormány által kinevezett tartományi biztosok a közigazgatásnak ezen ágában erőlyesen működtek, az alkotmányos tisztviselők a nem kedvelt operationak csak mint tétlen nézői, szemlélői szerepeltek, s így az alkotmányos elvek egyáltalában megletek volna-e mentve?

Ha a jelenkor szellemét e tekintetben az 1848 előtti történet dolgokkal, összehasonlítás kedvéért, szembeállítjuk, mily nagy a különbség!

Csak borzadással emlékeztünk az unjonczállításnak azon embertelen módjára, melyet a nép katonafogdosásnak nevezett, s a mely nem sokat különbözött ama rabzolgaságra kárhoztatott szerencsétlen afrikai négek erőszakos elrablásától, fogdosásától, melyet a civilizált világ még maig sem volt képes megszüntetni. Ámbár a hadsereg kiegészítésére hazai törvényeinkben más utak és módok voltak kijelölve, mégis az akkori nehéz viszonyok kívánalmi szerint, azon kegyetlen ember-rablás alkotmányos tisztviselők által hajtottat végre és senkinek elsőül utolsóig észbe nem jutott, hogy ezen katonai állítás kikértélésért hivatalból ki lépjen. Az emberiség becsületére hihetjük, hogy azon szívet repesztő jelenetek szemlélése a végrehajtó tiszt keblét marczangolta, de azért a katonafogdosás még is tovább folyt, s a tisztviselő nem mondott le.

A mi a sorozási törvény hatályát illeti, igaz, hogy 1847-ben midőn e törvény hozatott, az 1848-ban született

*) Mi tiszteljük az ellenvéleményt, ezért késő örömet közöljük az eltérő nézeteket is. A kérdéses tárgyat kényesebb, hogy sem arról tovább vitatkozzunk. A t. írónak a sorozás és tyozás közt az előbbi elnyére tett megkülönböztetését elvileg osztjuk. Szerk.

jogegyenlőség, még csak pium desiderium volt. Az is kétséget nem szenvedő tényállás, hogy azon sorozási új törvény a székelő föld minden lakóira kivétel nélkül nem terjedt ki; mert akkor a nemzetnek legnagyobb része határ-örökön lévén, sorozatba nem soroztatott be, a nemesség pedig székelő földön szintúgy mint az egész hazának minden részében, nem volt katonakötelezettség alatt, s így csak a volt jobbágyokra, széllekre és városi civilsokra szólt a törvény. De az 1848-ban kimondott jogegyenlőség mellett a határőrség úgy mint addig nem állhatott fenn tovább, s a honi testvérmunkások, s a hazának minden lakosai sorozási törvény alá jutottak, s így bár minő helyzete, joga s kötelezettsége volt a székelőknek 1848-ban, az 1848-dik éven innen csak jogegyenlőségről és a közterhek egyenlő mértékben hordozásáról lehet szó. — Hogy ezen eszmének, az érdekelt ezikk írója szint oly hiú tisztelője mint mi, megvagyunk gyűződve; de át nem látjuk, hogy mivel 1848-ban még nem volt jogegyenlőség s a sorozási törvény szerint a székelők akkor sorkatonává nem soroztatottak, már csak e miatt is 1862-ben kiválólag a székelő közigazgatásnak mulhatatlán kellett legyen lelépnie. De legyen ez bár miként, a lemondások megtörténtek; mindenki követte belső meggyőződését, vagy helyzete szerint engedett a villányos befolyásnak, mely hánykodó hazánkat különböző irányban áthatotta. Atmeneti nehez korszakunk e válságos idejében hazafiasságnak tartjuk itt a kilépést, míg amott felfogást, minél nagyobb térfoglalást ohajtott; hogy ki és hol találta el szerencsésen a kívánt és ohajtott célra vezető utat, azt a jövő fogja megmutatni J. X.

N.-Szécheny, martius 15-én 1862.

A szász nemzeti gyűlésről. ¹⁾

A szász nemzeti gyűlés az általa kinevezett „hetes bizottságnak“ a nemzeti jogegyenlőség gyakorlati átviteli módjára készített munkáját folyó hó 8. 10. 11. és 12-én tartott nyilvános ülésében rövid tanácskozás után nagy többséggel elfogadta. A helyben megjelenő két német lap ezen nemzeti gyűlés tárgyalásait csak általánosságban s irányának megfelelő, de ha tekintjük részben egymással ellenkező modorban adja elő, mi azonban nagyon természetesen, miután mindkettőnek szerkesztője egyszersmind a szász nemzeti gyűlés tagja is. Ez okon honfiai kötelemem főleg a fennebbi munkát fölött az első napon 3 óra alatt lefolyt általános elvleges vitakozást főbb részleteiben, úgy a mint valósággal lefolyt, híven és rövidbe foglalva a tisztelt olvasó közönséggel tudatni, hogy így minden elfogulatlan honfiai ezen munkálatban foglalt octroyáló elveknek hogyan történtek kimondását a magyar korona területén, ez egyetlen, honunk közjoga alapján jelenben tanácskozó nemzeti gyűlésben, megérthesse és magát tájékoztassa.

Hadd lássuk tehát miként fonatik mi nálunk a nyaktörő örvénybe sodró Ariadné fonala?

Mielőtt azonban a tárgy érdemére áttérnék, mellőzhetlennek találok előrebocsátani, hogy a szász nemzeti gyűlésnél a jelenlegi elnökség alatt szintúgy szokássá vált, miszerint maga az ispánhelyettes testese szerint vesz elő és tűz ki egy tárgyat a tanácskozára, mi természetesen mindig helyeseltetik; ezután indítványára bizottság nevezetik ki az általa kitűzött tárgy feletti munkát kidolgozására, mely munkát azután a teljes nemzeti gyűlésben többséggel elfogadtatik. Az ilyeszerű eljárást tanúsítja többek közt a hetes bizottság munkálatának a nemzeti gyűlésben határozata emelése is, még pedig a tárgy érdeméhez képest nagyon rövid vitakozás után, minek megértésére szolgáljon azon tény, hogy a bizottságok kész munkálatának bejelentése után a szász ispánhelyettes az általa kitűzött nyit tanácskozás előtt a gyűlésnek tagjait egyenként magához kéri és kikérdezi: minő véleménye van az illető bizottsági munkálatra nézve, s ha a követ ur nézete ellenkező, buzgolkodik őt a bizottság véleményére rá bírni, s ha az illető nem enged, hozzá teszi, hisz nézze a többség a mellett van, s kisebbségben marad sat. Ez a szász nemzeti gyűlésben keletkező határozatok mikénti létrejöttének rövid vázolata, mit tudni igen is szükséges.

Miután e levellem megérkeztek t. szerk. ur becses lapjában a hetes bizottság munkálatát feletti szász nemzeti gyűlési vitakozást a helybeli lapok után már közölni fogta, s e sorok is tulajdonképp azok sima előadásának kiegészítésére irányozták, csak is a folyó hó 8-án történt általános vitakozás igen rövid előadása, és az annál fölmerült néhány nevezetesebb nyilatkozatok szóról szóra való fölemlítésére s pár észrevételre szorítkozom.

Folyó hó 8-án reggeli 10 órakor a szász ispánhelyettes ur a szász nemzeti gyűlést számos hallgatóság jelenlétében megnyitván, az előbbi jegyzőkönyv megállapítása után a napirendre kitűzött hetes bizottsági munkálat tárgyalatához kezd, a többek közt felszólítván a követ urakat, hogy ezen nevezetes ügyben legjobb meggyőződésük szerint szavazzanak, kifejezve azon meggyőződését, hogy oly határozatok fognak hozni, melyeket a szász nemzeti gyűlés az osztrák ősszállamhoz tartozásának öntudatától áthatva, a monarchia államtörvényeivel egybehangzó állapotnak Erdélybeni behozására ohajt.

Erre Gull József segésvári követ, mint előadó ajánlja a hetes bizottság munkálatát egész terjedelmében változás nélküli elfogadtatását (ezen előadást a „Siebenbürger Bote“ folyó hó 13-ki 51-ik számában közölte), mire elnök (délelőtt 11 órakor) kitűzi az általános vitakozást.

Legelőbb is Pap Gergely, a gyűlésben egyedül innepélyes nemzeti öltönyt megjelent szeredahelyeszi román követ szóltat föl hosszú beszédében; neheztelven, hogy a munkálat küldővel román nyelven nem közöltetett, közönetet nyújtott a bizottságnak a román nemzet egyenjogúságáról megemlékezéséért; elismeri a 860 20-dik októberi és 861 26-dik februári állam alaptörvényeket; lehetetlennek tartja a meglévő honi törvények szerint egy erdélyi külön országgyűlés egybehívását; a munkálat többi részeiben sok elismerésre méltót talál, de állapotjánál fogva nem szóltat

hozzá, s ellenindítványt sem teszen. Mire elnök megjegyzi, hogy a szász hatóságok hivatalos nyelve a német, s az ez iránt fennálló törvények még nem lévén eltörölve, nem lehet azok ellen cselekedni; hanem a hatóságok kötelessége a publikandumokat a román tagoknak tolmácsolni, a mi Szeredahelyszékben bizonyosan meg fogott történni.

Römer Pál brassói szász követ röviden, utasítása folytán a hetes bizottság munkálatának első és második szakaszra, az állam-alaptörvények és területi kérdések nézve a szász nemzeti gyűlést illetéktelennek nyilatkoztatja ki, és csak is a harmadik szakaszt indítványozza, hogy t. i. ő Felső nemzeti küldöttség által kéressék fel egy erdélyi országgyűlés mielőbbi egybehívására. ¹⁾

Balomiri János szászvárosi román követ a gyűlést illetéktelennek nyilatkoztatja, mivel ily nevezetes tárgyan csak is teljes ülés dönthet; már pedig ezt nem tekintheti annak, miután a szebeni követek még nincsenek verifikálva s ennél fogva ellenzi, hogy a tárgyhöz szóltathatnak. Mire az elnök felhozza, hogy a gyűlés a szebeni követek megtörtérendett verifikáltatásáig azok ideiglenes részvételét meghatározta, miként ezt minden eddigi gyűlésben felhozott ellenvetésre mindig megjegyezte, s ez okon kénytelen elnöki jogát kisse igénybe venni s őt a napirendre utasítani, mit a követ ur különvéleményének bejelentése követett.

Lőw Vilmos szeredahelyi szász követ röviden a munkálatra szavaz.

Ránnicher Jakab szebeni szász követ brassói követ-társra nézettel megjegyzi, hogy ha szerinte a munkálat harmadik országos ügyet magában foglaló részére illetékes a gyűlés, annak kell lennie a két első részére nézve is. Továbbá fejtegeti, hogy a szász nemzet a mohácsi vész míg részt vett a magyar-honi országos tanácskozmányokban mint nemzet, felhoz egyes adatokat, hogy éltek a magyar királyok több alkalommal a szász nemzet tanácsával, s azon idő óta 1791-ig curiatum votumával mely döntő befolyással volt a külön erdélyi hongyúlésen; joga volt postulatanekeket és grávmínakat fölhozni, s a fejedelemtől azoknak regia propositioit által az országgyűlési tanácskozás tárgyaúli kitzetését kérni, mint a jelen esetben; egyébiránt mint a hetes bizottság egyik tagja a munkálat mellé szavaz.

Klein Károly beszercezi szász követ a munkálat második és harmadik pontjával egyetért, de a 26-dik februári patens 10. §-ához még a miniszteri felelősséget, vallások egyenjogúságát sat. kívánja hozzáadni s így nem szavazhat feltétlenül, mire az elnök kijelenti, hogy ez a részletes vitakozáshoz tartozván, a követ ur is a munkálat mellett van; tehát küldi utasítása ellenére, mely csak is a feltételes elfogadásra szól.

Thallmann Gusztáv szászsebesi követ, az uniótörvényt nem ignoralhatva, az előpontot országgyűlés elibe tartozónak tekinti, s így az unio kérdést és az első pontban foglalt követküldést a birodalmi tanácsba országgyűlés elibe tartozónak kimondatni indítványozza; a második és harmadik pontot helyeselve.

Dr. Tinku Ábrahám szászsebesi román követ, előbbi követársát pártolja.

Balthes Frigyes nagysinkai szász követ pártolja a munkálat első és harmadik részét; de a másodikba csak oly módosítással egyezik belé, hogy a területi kérdés úgy oldassék meg, hogy a szász föld mostani területé fenmaradjon, mivel különben a szászszag (Sebsenthum) a 26-dik februári állam-alaptörvény honosulatát egy új, számos ezerekből álló németsebbe egészen felolvadna, mit ő teljességgel nem ohajt. (Nagysinkszék utasítása a területi alakítást tiltja, csak Szent-Agotha város különvéleménye pártolja).

Binder M. nagysinkai szász követ (a „Siebenbürger Bote“ szerkesztője) mintegy két órányi hosszú beszédet olvas; abban kifejti: a gyűlés a nemzet minden tagját kötelezőleg nyilatkozhatik az egész munkálatra nézve s kiemeli, hogy a szász nemzetnek a románok nemzeti egyenjogúságra törekvése elérhetéseért minden lehető el kell követni, s éles szavakban kitör, miszerint ez nem történetet meg, mivel a szász és román egymásra mindig egy harmadik ingerlő s így duobus litigantibus gaudeat tertius. Végül habár küldöi utasítása a munkálat második pontja ellen szól, még is az egész munkálatot pártolja.

Ránnicher Jakab felel Thalmann szászsebesi és Balthes nagysinkai követeknek, sajnálja, hogy az unio ellen eddig Nagyszebeszékkel fényes sorban (in glänzender Reihe) állott Szászsebeszék, most kilép; és ki mondja, hogy az 1848-i unio-törvény a szász követekre nézve rohamos tanácskozában korlátozott viszonyok között keletkezett, a fejedelem ugyan meg is erősítette, de az 1791-ki 7-ik articulusnak a teljes egyenlőségre előszabott kelléke hiányzanak, nagy nyomattal hívzván föl, hogy az 1848-i törvények nem „prelo subjecti articulusok“, s ha azok, mutassanak nekik ilyen példányt elő. ²⁾ Az unio-törvény e kellékekkel nincsen ellátva és a szász nemzet is Innspruckba a császári udvarhoz menesztett küldöttség által ellen protestált, tehát szó sem lehet az unio jogerőnyességéről. Egyébiránt közbeveti, hogy habár 1791-től fogva 1848-ig a szász nemzet curiatum voluma 22 egyéni szavazatra szállott is le, és mégis

¹⁾ Ezen követ urnak felszólalásakor, ösmervén a brassói utasítást, megvallom nagy örömmel lepte el keblemet, hogy az ellenvéleményfiek nézeti részletes kimerítő és meggyőző cáfolatát fogom csakum a vitakozás elején hallani, a mint ezt a parlamentáris eld rendes menete követeli; de földjalon ez igen nevezetes életkérdésben a tisztelt követ ur utasításának csak rövid kivonatával ált, a hetes bizottságban különvéleményt adott Lassel Ágost követársával, egyszerűen az illetékeség iránt sürgyent határozatot.

Közlő.

²⁾ A tisztelt követ urnak, ha megállható bizonyítással akart élni, nem kelle csak ezen szavakat a törvényből kiragadni, hanem az Appr. Const. III. R. 12. T. és az 1744. 9-ik art. mely utóbbinban ezen szavak: „prelo subjecti articuli“ foglalták, felidézve és combinative megmagyarázva ezen törvényeket érve támogatására felhozni; de ezt igen bölcsen nem tevő, mert akkor állítást ecclatans törvényszavakkal természetesen nem támogatható, miután e törvények világosan azt rendelik, hogy a fölterjesztett articulusok a fejedelem aláírása és pecsétjével ellátatásuk pillanatától fogva kötelezők, az utóbbi törvénybe csak arról tétetvén rendelkezés, hogy csupán prelo s subjecti (nyomatás alá bocsátott) s ugy a fejedelem aláírása és pecsétjével kiállított példányok teteményességnek le az illető helyekre, absque ulla laesione supremae autoritatis principis; tehát a törvény jogerőnyességére, tulajdonképp csak a már hozott törvények jövőbeli megváltozásáról szóló „prelo subjecti“ szavak soha legkisebb csonkolt befolyással sem voltak, annálkevésbé gyengíthetik az 1848-ki unio-törvény jogerőnyességét.

Közlő.

jogérvényes, s így ha a többi nemzetek kívánnák is a jövőendő országgyűlésen az unio-törvényt, a szász nemzet akaratát ellen nem fog érvényre jutni.

Fölszólítja továbbá nagysinkai követársát, javasolna más módot a román nemzet igényei kielégítésére nézve, és nagy hangnyomatékkal idézi az 1744-i 6-ik articulus ezen szavait: non vero ad plebeos, vel filios populum e plebea sorte assumptorum extendi posse... neve Plebs Valachorum... numerum inter nationes faciat. ¹⁾

Schneider József szebeni szász követ egyszerűen pártolja a munkálatot.

Balomiri János különben románul beszélt, mint román követársai is rendesen, de most nagy tüzzel tör ki ezen német szavakban: „Es ist nicht wahr, was der Herr Grossschanker Deputirte aussagt, dass der Ungar den Sachsen gegen den Rumänen, und den Rumänen gegen den Sachsen angeeifert habe. Der Sachs hat den Rumänen gegen den Ungarn gereizt. Der Ungar war auf Comitatsboden gegen den Rumänen duldsam, der Sachs aber auf dem regius fundus nie...“

Schmidt Henrik megyesi követ a „Hermannstädter Zeitung“ szerkesztője a munkálat mellé szavazván, az előtte szólónak ezt a kérdést teszi fel: hogy 1848-ig a vármegye földén elnyomott román jobbágyok ²⁾ vagy a szász földön lakó szabad román polgárnak volt-e jobban dolga?

Erre Balomiri föl akara szólni, de az elnök magához ragadván a szót, fölkeri a tagokat a szenvedélyesség terét elhagyni és a napirendre utasítja, megjegyezvén, hogy ő mindig teljesen meg volna elégedve, ha mint szász és tagja egy autonomus román testületnek hasonló jó indulattal (Wohllwollen) fogadtatnék, mint a hogy a román követ urnak itten fogadtatnak.

Wittstok Károly beszercezi szász követ sajnálja, hogy a vitakozás ily fordulatot vön, egyébiránt a napirendre tér át; úgy hiszi a hetes bizottság feladatán tulment... Klein követársával egy véleményen van és az állam-alaptörvényeket csakis kormányi előterjesztvények alapjának tekinti, azokat Ausztria többi népeire nézve szerencsének nézi, s így oly pátenre nézve terjedelmesen nem is nyilatkozhatik, melynek reánk nézve még nincsen érvénye. — A munkálat második pontját illetőleg Lőw követtel egyetért ³⁾ és a harmadikat is pártolja.

Matthiá Mátyás köhalmi szász követ fölemlítvén, hogy novemberben kapott utasítása alapján egyezze bele a hetesbizottság e munkálat kidolgozása iránti megbízásába és nagy indignatioval mondván, hogy pár nappal ezelőtt épp ellenkező utasítást nyervén, ha emez hazunnani elindult előtt kapta volna, bizonyára visszavetette vagy inkább mandatumát letette volna, de ezt ténne már késő, habár küldőinek eziránt irt, de választ még nem nyertebe, ⁴⁾ tudja azonban méltányolni a munkálatot, mely belső subjectiv meggyőződésének egészen megfelel, s így a munkálatot egész terjedelmében pártolja, mert tudja, hogy a második utasítás nem Köhalmi közérzete kifolyása.

Mélas Vilmos köhalmi szász követ utasítása folytán az első szakasz első pontjára nézve az 1848 ki 1. artic. országgyűlési revizioára, az első szakasz második pontjára nézve Beszercezzel szavaz; a munkálat első szakasza 3—7. pontjaival egyetért, fölhozza, hogy igen kényes helyzet van subjectiv nézete utasításával ellenkezésben lévén és haboz — mit tegyen?

Erre elnök megjegyzi, hogy ha egy követ hasonló körülmények között van, nézete szerint cselekedhetik, ha morális erővel bír nézetét küldő ellenében megvédeni; egyébiránt itt instructioval nincs baj, minden követ ur számomlag utasításával szemben, csak individuumok tilnek itten, s ő a subjectiv nézetet magasabba becsüli az utasításnál. — Mélas a harmadik szakaszra: habár merész dolog, a törvényes tért elhagyni, az első országgyűlésre kellene várakozni és azt utasítása alapján az 1791-iki modalitás szerint egybehívni; mégis subjectiv meggyőződését követi s pártolja a munkálat harmadik szakaszát.

Bologa Jakab és Wagner Frigyes ujejházi követek, mint különben is a hetes bizottság tagjai a munkálatot egész terjedelmében pártolják.

Lassel Ágost brassói szász követ, Römer követársával szavaz és mindkettőjük részéről különvélemény beadását jelentik.

(Erre elnök az általános vitakozást befejezettnek tekinti, s nyilvánítja, miszerint a gyűlés tulnyomó többségéről az illetékeségre nézve meg lévén győződve, a követ urnak egybefoglalt nyilatkozatait után az absolut szavazat-többséget határozatképp kimondja: a hetes-bizottság munkálatát a nemzeti gyűlés által elvben elfogadtatik.

Balomiri János szóhoz nem juthatván különvéleményét jelent be, mire elnök az ülést d. u. 2 órakor eloszlatja.

Folyó hó 10. 11. és 12-én tartott ülésekben a részletes vitakozás folytatván, a munkálat, nem lényeges módosítással befejeztetett és a császári udvarhoz a határozatát emelt munkálat legfelsőbb helyre leendő előterjesztése végett küldendő és a szász ispán-helyettes vezérlete alá határozott két követ választása, a két öös munkálat feletti tanácskozmányok bevégezése utánra halasztatott. És e szerint a szász földön az igazgátszolgálat és politikai igazgatás kérdése mikénti megoldásával megbízott ezen két öös-bizottság által a nemzetgyűlés elibe terjesztendett két mun-

¹⁾ Követ ur ezen törvény idézésével annak további fenmaradását is ohajtná; különben nem támadná meg az 1848-diki törvényeket, melyek a filios populumot (ugy magyar, szász, mint román pópát érve) és a plebs valachorumot egyenlővé emelte az addigi kiváltságosokkal. Közlő.

²⁾ Hát magyar jobbágy nem volt-e? Közlő.

³⁾ A beszercezi követi utasítás (lásd „Siebenbürger Bote“ idej 37. és 46. számát) a kiadott első utasításra utalva, a munkálat első szakasza második pontjára, csak is a feltételes birodalmi tanácsbani képviselést ohajlja, minthogy az abban foglalt kérdések országgyűlés elibe tartozók, legsürgősebb teendő tehát ezen országgyűlés mikép leendő egybealkítását iránt határozni. Így mindköt beszercezi követ ur elvben az utasítás egy része ellen szavazza. Közlő.

⁴⁾ Követ urnak tehát kötelessége lett volna a válasz megérkezéig a tárgyalás elnapolását sürgyenti, s ha ezt nem vitélt keresztül, az általános szabályok szerint a szavazástól magát távol tartani. Közlő.

kálat batározattá emelése után a nemzetgyűlés a legegésőbb életkérdéseit megoldván, a terhes munka után alkalmasint eloszlik és kiki aratott dícsősége babérain merengve fogja magát kipihenni, míg a szász ispán-helyettes visszatérte után a bécsi küldöttség jelentéséről tudomást vétele és a netalán akkorra a szász ispán-helyettes által meg kitűzni szükségesnek találandó nagy államkérdések elhatározására föl fognak szolnítani.

Végül még hozzáadom, hogy a 23 tagból álló szász nemzetgyűlés tagjai közül 18 a szász és 5 a román nemzethez tartozik és (Kolozsvári Közlöny" idei 36-dik számú "Gazetta" számítása után) a 18 szász követ 233,564 és az 5 román követ 129,465 küldöt képviselnek a 15,579 magyar és 43,741 regius funduson lakó elegyes népség nem lévén képviselve.

A szász ispán-helyettes és 22 követ közül 5 városi hivatalnok, 14 volt cs. kir. hivatalnok, 1 volt cs. kir. közjegyző, 1 cs. kir. jogtanár és két ügyvéd; a vitakozásban az elnök és 21 követ vett részt, a 22-dik Domzsa György szászvárosi királybíró s követ nem lévén jelen. — Dixi et salvavi animam!

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári főrangú műkedvelők előadása múlt hétfőn, mart. 17-dikén ment végbe, roppant számú közönség jelenlétében s kitűnő sikerrel. A közönség egészen meg volt lepetve s gyakori tetszésnyilatkozatokra ragadtatott az eleven folyamán előadás által, mely játékokra célra lévén rendezve a szereplők készsége kétszeres érdem gyanánt méltányolható. Egyes kitűnőbb szereplők jelenet közben is többször kibívtak s tapsokkal üdvözöltek, ugyisint gróf Rhédey János, mint a szép eszme indítványozója és létesítője, valamint nyugalmazott színészünk László, a ki a szerepeket betanítá. Először adatott az "Angolosan" című, 2 felvonásos vígjáték. A szerepek következőleg voltak kiosztva: Szivesi Adél, fiatal özvegy: báró Bornemisza Zsuzsanna k. a.; Mari, komornája: gróf Rhédey Janka k. a.; Ippelberger Salamon, szebeni nagykereskedő és bankár: báró Bruckenthal Gyula; Róza neje: Székely Dávidné, báró Toroczky Róza; Gibbon Ednard: b. Bánffy Dezső; John, szolgája: b. Huszár Adam; Orosz Flórián, fogados: b. Szentkereszt György; Friczi és Jean, pincérek: Földváry János és báró Bornemisza Tivadar. — Ezután adatott Kisfaludy Károly "Három egyszerre" című 1 felvonásos vígjáték, melyben a szerepek következőleg voltak kiosztva: Lórányi tanácsosné: gróf Mikes Etelka k. a.; Adél: gróf Bethlen Vilma k. a.; Ormi Sándor: ifj. gróf Bethlen János; Balkay Mór: báró Bánffy Dezső; Zodány Lajos: báró Huszár Miklós; Mártha: gróf Toldalagi Ágnes k. a.; Fülöp, Ormi inasa: báró Apor Zoltán. Mindnyájan teljes készséggel s meglepő bizottsággal léptek a kényes deszkára, s ezen felette érdekes előadás által nemcsak különös élvezetet nyújtottak a közönségnek, hanem becses szolgálattal tettek egy jótékony cél valószínűsítésére és emeltek a színpad érdekességét, minél fogva az emberiség s hazafiság nevében meleg köszönetet szavazunk a derék honleányok- és honfiaknak.

— Szombaton, f. hó 22-dikén Bognár Vilma utolsó fölléptétől és jutalomjátékát: "A libapásztor." Legújabb énekes népszimű Mátyás király korából, 3 felvonásban. Irt Feleki Miklós, zenéjét Bognár Ignác.

— A "Sch. Corr." mart. 16-ról írja: "A magyar országgyűlés összehívására irányó döröken egy előre szó sines. A kir. rescriptum, melylyel a magyar országgyűlés feloszlatott, hat hónapi határidőt tűzött volt ugyan ki, mi alatt az új országgyűlés, "lehetőleg" össze fog hivatalni, de ezen hat hónapi határidő eltelvén, most egy hivatalos nyilatkozatban csak oly indokok fognának felfejteni, melyeknél fogva a magyar országgyűlés újból összehívása e perczen lehetetlen. Ezen hivatalos közvététel alakjára nézve az államminiszterium és a magyar udvari kancellaria közt nézetkülönbség van. Az államminiszterium elégségesnek tartja a hiv. nyilatkozatnak a "Wiener Ztg."-ban leendő közvétételét. Ellenben a magyar udv. kancellaria ezt egy hozzá írt Felség által intézendő kir. kézirat által óhajtja megte-
tetni, mint a mitől azt várják, hogy a nemzetre kedvezőbb hatást teend. Az eziránti batározat — ugymond — a Felségétől függ, s az udv. kancellár ő nmilga ma személyesen el is utazott Velenczébe.

— (Necrolog.) Káli Nagy Juliánna oroszféji Mikó Mihályné és K. Nagy Dénes megszomorodott szívvel jelen-
tik, felejtethetetlen kedves testvéröknek Nagy Máriának, folyó hónap 14-én délutáni 2 órakor negyven napig tartott inláz következtében történt kora halálát. Az elhunytak te-
mei folyó márczius 18-án déli 11 órakor fognak a ny. szent-lászlói családi sirbaltba örök nyugalomra tételni. Alfalu, márczius 14-kén, 1861.

— A Nemere téli viharairól beküldött értesítésben hibáson közöltetett, mintha a kovászai lelkész neje a fagy-
nak áldozata lett volna; az illető lelkész úrtól értesülünk, hogy ezen hír légből kapott és Isten kegyelméből a lelkész ur neje nem volt semmi ilyenmű szerencsétlenségnek kitéve.

— A marosvásárhelyi kaszinó alapszabályai a f. er-
délyi kir. főkörmányszek 13,833. — 1861. sz. a. kelt határo-
zata értelmében megerősítettvén, gr. Bethlen Farkas elnök-
lete alatt f. é. márczius 30-kán d. e. a kaszinói helyiségek-
ben közgyűlés fog tartatni, melyre a kaszinói kötele-
sényt aláírt részvényesek tisztelettel meghívotnak. — Maros
Vásárhely, 1862 márczius 19 kén.

Az ideiglenes választmány megbízásából:

Békessi Márk,
id. jegyző.

Nemzeti színház.

(r) Szombaton mart. 8-dikán Ormai Ferenc bariton-
énekeseünk jutalmát adatott a "Kunok" című eredeti nagy
opera Császár Györgytől. A közönség zajos tapsokkal tűn-
teté ki méltánylatát a művész iránt, ki valóban szép és er-
teljes hangjával, s szabatos játékaival eddig is sok élvezé-

tet tudu nyújtani. Ormai, ha művészi tanulmányait befeje-
ze, azaz ha idő előtt be nem fejezi, s mindenek felett le-
győzendő azon nehézséget, melylyel küzdenie kell, vala-
bánszor olvatag passusokon halkan kell áthaladnia, bizo-
nyára egyike lehet még legkedveltebb baritonénekeseinknek.
Meles Liska (Margitta) csinosan énekel.

Vasárnap, martius 9-dikén Bognár Vilma k. a. első
vendégjátékát Tóth Kálmánnak "Dobó Katieza" című it-
ten igen kedvelt eredeti népsziműve adatott szép számú
közönség előtt s igen jó hatással. Bognár Vilma gyönyörű
énekével egészen elragadta a közönséget, mely minden dalt
ismételtetett. E dalok szép tehetségű karnagyunk Káldy Gyula
szerzeményei, s valóban sok szép zenei eszmét tartalmaz-
nak. Homonai uramat Gyulai az alkalommal is igen sikerl-
ten személyesíté; Paulay pedig Balassa Bálintban egy való-
ban szeretetre méltó hős-költőt állított elő. Általában az egész
darab sikerült volt. De hogy az utolsó felvonás menyire
toldalékszerű inkább, ezt bizonyítja azon jellemző körü-
mény is, hogy a közönség az utolsó előtti felvonás végez-
tével kifelé indult s csak miután felvilágosított, hogy még
van valami, foglalta el ismét helyét. Vajjon az érdemes
szerző nem tehetne-e oly módosítást, hogy a második fel-
vonásban már befejezészerű kifejlődés által ne vonassék el a
további érdek? Ohajtanók, hogy e szép szellemű darab minél
tovább tartsa magát színpadunkon.

Hétfőn, marc. 10-dikén "Csikós" Szigligeti népsziműve.
Bognár Vilma k. a. ismét nagy tetszést s tapsokat aratott
kedves énekekkel; minden dalt ismételnie kellett. De Komá-
romi is Audris szerepében oly kitűnően játszott és szépen
énekel, hogy semmi kívánnivalót nem hagyott. Ez egyike
legjobb szerepeinek, melyben színészi tehetségének jeles ki-
tűntetésére szerencsés tért lelhet.

Kedden, mart. 11-dikén "Troubadour" középszámú
közönség előtt, középserű volt. Rajz ez alkalommal alakító
tehetségének feltűnő jelét adá.

Szerdán, marc. 12-kén itt először adatott "Székely
támad, székely bánja," eredeti történeti népdráma
kardalokkal 3 felvonásban, irta Haray Viktor, zenéjét
Káldy Gyula. A közönséget ez előadásra kettős érdek von-
zá; Paulay jutalomjátéka volt, kiből legtehetségeseb és leg-
szorgalmas színészeink egyikét ki méltányolnunk és aztán
egy új darab adatott, mely itt íródott. A színház szépen
meg is tett, s a közönség a jutalmazott iránti elismerését
élénken nyilvánítá, az előadás folyamát pedig mindvégig fi-
gyelemmel és érdekléssel kísérte. Tagadhatlan, hogy e darab-
nak vannak hiányai, melyek a tulajdonképi hatást zavarják.
de e hiányokat, illetőleg hibákat kijavítva, e darab megál-
hat a nagy közönség számára irt darabok sorában. Többek
közt kihagyandó a Gyárfás János, leánya és unokája bar-
bar meggyilkoltatása, e jelenet merőben felesleges, sőt a
szerző céljaira nézve veszélyes; mert a Makó és párthívei
jellemeinek nyomoru zsiányosint kölcsönöz. Makóból, hogy
bukásának végül drámai érdeke lehessen, oly jellemet kell
alkotni, mely a boszu művét is nemestül végzi. Ezért nem
helyesebbítjük a végjelentet is, melyben Makó oly halál-
lanul, sőt izetlenül a templom ajtóba áll, a nászmenetet fel-
tartoztatja, utcai botrányt idéz elő, s végül nagy pathosz-
szal megöli magát és ezzel lehetetlenné teszi a Kiara önfel-
áldozó egybekelését Imecsel, a mit pedig máskint, jobb
eszközzel is elérhetni. S általában miért kell e tárgyól ok-
vetetlen tragédiát csinálni? Első előadásra nem is akarunk
több megjegyzést tenni. Az előadás meglehetősen sikerült.

Csütörtökön, mart. 13-dikán "Rokkant huszár" Bog-
nár Vilma harmadik fölléptét, ki gyönyörtien énekel
ez alkalommal is, habár azok a cizfázatok minden készségük
mellett a népdalban, — mely minden mesterkétséget kizár;
nem találunk bele.

Pénteken, mart. 14-dikén "Kunok" opera.
Szombaton, mart. 15-dikén Szigligeti Jolán jutalomjá-
tékát itt először adatott a "Három székely Lányok" cí-
mű népszimű, melyet Jókai hasonczimű beszélye után Szig-
ligeti irt. Jutalmazottat kiléptekor a szép számú közönség hosz-
szosan tartó zajos tapsal üdvözöl. A darab maga a tisztes nevű
szerző kevésbé sikerült művei közé tartozik; azonban nem
mondhatni, hogy közönségben fogadtatott volna, a mi a tárgy
historiai érdekének s Rajz igen sikerlten jellemző játéka-
nak tulajdonítható. Ő a syndikus Szikoz szerepében komi-
kaí ábrázoló tehetségének szép jelét adta, s valószínű, hogy
ha e szerepkört választaná szakmájául, belőle valódi szin-
művész válhatnék.

Vasárnap, mart. 16-dikán Bognár Vilma k. a. 4-dik
vendégjátékát, "Huszáresny," Vahot Imre népsziműve
sikerlten előadással került színré.

POLITIKAI HIRER.

Olaszország. Róma, mart. 10. Az "A. Allg. Ztg." részletes tudósítást tartalmaz azon kihallgatásról, melyben Lavalette meg a múlt évi december hóban részestült II. Ferenc királlyal, mely alkalommal a francia követ a ki-
rály Rómában tartzkodásának lehetetlenségét igyekezett be-
bizonyítani, s a franciázt császáranak nevében Pau kastélyt
ajánlotta fel lakhelyül.

A király megköszönte a tanácsokat, s az ajánlatokat
udvariasan visszautasítá, mert ép e pillanatban nem hagy-
hatja szem elől országát, s nem akarja, hogy azt bigyjék,
hogy jogairól egy percre is lemondott.

Végtelen sajnálkozással — mondá Lavalette, — fo-
gok megbízatásom eredményéről jelentést tenni. Gondol-
jak meg ön, hogy Napoleon császár őszinte vonzalommal visel-
tetik felséged iránt, és valóban, mely más uralkodó ígér-
hetne önnek oly biztos támaszt a fátolozott jövődében? És e barátság nem fog-e meghűlni, ha a császár látja, hogy
ön tanácsait visszautasítja?

En nem utasítom azokat vissza, — viszonzá a ki-
rály — de lehetetlen azokat elfogadnom, s ha a császár
tölem barátságát megvonná, vigasztalhatatlan lennék miatta:
de ez esetben nem én volnék az, ki a jó viszonyt megsza-
kítja. Az engemet személyesen érdeklő ügyekben, és melyek-
nél ő közvetlen érdekelve nincsen, azt hiszem, egyedül én
lehetek illetékes bírja az általam követendő eljárásnak.

Piemont — folytató Lavalette — naponkint főlebb
fogja csigázni követeléseit, s meglehet, hogy rövid idő mul-
va én oly utasításokat fogok kapni, melyek folytán kény-
szerítve leszek viszontlátni felségedet, s melyek talán köz-
vetlen befolyással lesznek csapataink további ittmaradását
illetőleg.

En nem hiszem — felel a király — hogy Piemont
követeléseit ily benyomást tehetnének a császár szívére, s
még kevésbé azt, hogy a turini udvartól függjön a határo-
zás oly fontos ügyben, minő az egyháznak Franciaország
részéről nyújtott védelem meghosszabbításának vagy meg-
vidítésének ügye. Ha a francia csapatok Rómából kivonul-
nak, ugyanazon piemonti zászlóalj elfoghatja a pápát a ná-
polyi királlyal együtt. Előlegesen is örvendek az ily jó tár-
saságban töltendő fogságnak.

Ez soha sem fog megtörténni! kiálta Lavalette élén-
ken. A francia lobogó védni fogná felségedet és a szent
atyát. A császár nem adja martalekul Rómát. De ki tudja,
mily utasításokat kapok én Párisból, ha felséged tagadó vá-
laszáról jelentést tettem?

Bár milyennek legyenek is utasításai — felelt a ki-
rály, Lavalette urat elbocsátván — azon gyönyört minden-
estre megszerzik nekem, hogy őnt viszontláthassam, s kö-
zelebből megismerhessem.

Turin, mart. 10. Garibaldi és Ratazzi egyestülése a
legkedvezőbb hatást tette az országra. A caprerai hős ünne-
pélyesen megígérte a miniszterelnöknek, hogy a király en-
gedelme s a kormány előleges értesítése nélkül semminemű
vállalathoz nem fog kezdeni. Itt mindenki azt hiszi, hogy a
vállalat iránt már kész a megállapodás s az előkészületek,
habár a legnagyobb óvatossággal és titoktartással, folynak.
Genuában és Nápolyban az adriai tengeren levő kikötőiben
szabad csapatok gyülekeznek. Sőt a múlt napokban már el
is indult Genuából két hajó önkényes, az ismeretes Rubat-
tini vezetése alatt Cagliariba, honnan az adriai partok felé
kacsingatnak.

Turin, martius 14. Ratazzi a senatusban felvilágo-
sítást adott a genuai társulatról. Mondá, hogy miután a tör-
vényhozás e tárgyban semmi bizonyost nem határozott, ő
egy törvényjavaslatot fog előterjeszteni. A senatus bizalmat
szavazott neki. Végül tudatta, hogy a badeni kormány elis-
merte Olaszországot.

Németország. Berlin, mart. 13. A Grabow-párt
tagjai következő választási programot bocsátottak közre:
"Az alkotmányos párt tagjai, a bekövetkezendő választások-
nál irányadóul következő választási programban állapodtak
meg:

1. Az alkotmányos párt szorosan ragaszkodik fölél-
hez: "Hűség a király és alkotmány iránt." A párt erős
Hohenzollern királyságot, és a népnek biztosított jogok tel-
jes érvényét akarja.

2. Akarja, hogy Poroszország kifelé erős nemzeti po-
litikát kövessen, s a német szövetségben a szűkebb szövét-
ségnek parlamentariz képvisellel kapcsolatban létrehozását
feladatán ismerje, — természetesen az egyes államok bel-
függetlenségének biztosítása és a diplomatai, katonai és ke-
reskedelmi politikai ügyekben, Poroszország fővezetése mellett.

3. A belügyekre nézve alkotmányos szabadelvű és igaz-
ságos kormányt óhajt, s az alkotmány tökéletesítését alap-
törvények által.

4. Az állam ügyei kezelésében nyilatkozó egység az
erős és áldásos kormány főkélléke. Ez egységet sürgető
szükségnek kell elismerni, nemcsak a legfőbb államférfiak
együttértségében, hanem magasabb állambivatalnokok válas-
tásánál is.

5. A felsőház, mostani szervezetében legnagyobb aka-
dály a szabadelvű nemzeti politikanak, s a törvényhozás
sikeres fejlődésének, különösen a kerületi és községi szer-
vezést, és az államgazdászati viszonyokat illetőleg. Szüksé-
ges tehát, hogy a felsőház alkotmányos uton újra szervez-
tessék.

6. A hadsereg újra szervezését folytatni, de egytallal
gazdálkodni kell a hadi budgetben, és pedig szabadságolás,
a nyugdíjazási alapelvek revisiója által, s általánosan minde-
nütt, hol csak lehet a nélkül, hogy azok által a hadsereg
harczépessége és az ország védelmi ereje szenvedjenek.

7. Oda törekedni, hogy az 1865-re szabályozott föld-
adó beszedése által az állam jövedelmei és kiadásai közt az
egyensúly helyreállítsassék, és a hadi kiadásokban a fentebb
említett meggazdálkodások mellett is marandó kiadás, más
uton és nem az eddig szokásos hadipótlékok által sze-
dessek be.

8. Csak azon esetben, ha a kir. kormány tetteleg be-
bizonyítja, hogy a fentebbi elveket valja és azokat érvényre
segíteni törekszik, csak ez esetben tartja kötelességének az
alkotmányos párt, a miniszteriumot támogatni.

Berlin, mart. 13. Egész bizonyossággal hirdik, hogy
Auerswald, Schwerin, Patow és Bernuth minisz-
terek ismét benyújtották lemondásukat. Uj miniszteri jelöl-
teklit Möller kölni kormányelnöktől, Mathis belső titkos
korm. tanácsost, Rittberg és Selchowe elnököket em-
legetik.

Törökország. Mútan az Omer basa és Vukalovich
között folyt alkudozás, mint sejtik, Petkovich orosz főnök
befolyása következtében megihusult, Dervish basa elnyo-
mult a zubezii és grahwoi kerületek ellen; s ugy látszik,
hogy a porta komolyan szándékszik a montenegroiakkal
megküzdeni.

Egy mart. 15-ről szóló ragusai távstüregny jelenti: A
törököknek Zubeziba nyomulásk alkalmával összetűközték
volt a felkelőkkel; mely alkalommal néhányan megsebesül-
tek. Vukalovich Prisickában gyűjti össze embereit.

Görögország. A "Corr. Ital." írja: A görög láza-
dás nemhogy elnyomatott volna, sőt inkább terjed. A leg-
újabb hírek retentők. Nem lehet többé kétség egy nagy-
szel forradalmi terv létezéséről, mely Cettinjét, Mostárt,
Belgrádot és Athenét összefoglalja. Nauplia most is a fel-
kelők kezében van és onnan terjesztetnek a hírek Török-
országszerte a keresztény testvérekhez. Nem valószínű, hogy

elfogadnak a király amnestiáját, mert itt nem engedményekről, hanem forradalomról van szó. A görög kormány vizsgáló leveleket készített Európa megnyugtására, s a hiteles uton nyert hírek egészen különböznek azokról, melyeket hivatalosan hirdetnek. A felkelők Athénben akarják diktálni a királynak a feltételeket; az alkotmány kiegészítését követelik, ha a királyné akadékoskodik, el akarják ütni és ha a király sem engedne, megtrútnak nyilvánítani a görög trón. Athénben borzasztó a helyzet; sem a banque, sem a kincstár nem váltja be többé jegyét készpénzért; napról napra várják a külföldi beavatkozást. Anglia igen ellenséges indulatot tanúsít a kormány iránt; ennek oka az, mivel tudni lehet, hogy a mint a forradalom sikerül, Görögország rögön a jóniai szigetek felé forduland, melyek visszakebelezésüket sürgetik.

Párisi lapok tudósításai is hasonló adatok közlésével forrázták le a hivatalos táviratgyűjtők által keltett rózsás reményeket. A felkelők oly helyzetben vannak, hogy sokáig ellentállhatnak. Van 48 várágyuk és két üteg vontosított ágyuk, melyeknél nincs is több Görögországban. Ezenkívül jól el vannak látva vontosított puskákkal s elegendő élelemmel. A királyi hadsereg, mely az erőd előtt tanú, igen rossz állapotban van, még annyira sem képes, hogy az élelemezéssel teljesen elzárja.

Dunafejedelemségek. A román állapotokról egy bécsi lapban következő részleteket olvassuk: Az új, félíg moldovai- félíg oláhországiakból alakult minisztérium igen népszerűtlen, s nagyon kétkednek, hogy tarthassa magát. Már legelső fellépése alkalmával e kiáltással köszöntötték: „Le a fanariotakkal!” Ugy látszik, maga Kuza sem igen biztosan ül trónjában, személyesen akar tanácsot kérni kü-

lönös pártfogója Napoleon császártól; miután a bojárok öt csapásnak tartják. Ha csakugyan eltávoztak országából a nélkül, hogy távollétével tört nyisson elleneinek sikeres izgatásokra: úgy igen jó ürügyül használhatja görög fájdalmait néhány bavi kirándulásra valamely fűrdőbe, honnan aztán egy futamodást tehet Párisba is. Ha ez utját nem teszi meg, az ok egyedül önfentartása miatt aggodalmában keresendő; mert egy örökös uralkodó család alapítása kedves eszméje s 65,000 arany évi civilista sokkal esábitóbb erejű, mintsem ezekért vonakodnék némi áldozatokat tenni s az utazás kelleméről lemondani. Midőn kevéssel ez előtt néhány moldovai követ emlékeztette azon ígéretére, hogy ha az egyesülés tényleg be lesz végezve és elismerve, le fog mondani valamely külországi fejedelem javára, bizalmas körben azt felelte: „Arra sokáig várhatnak!”

Ujabbak. Bécs, mart. 17. Gr. Schlich lovassági tábornok ma délből meghalt. A birodalmi tanács alsó házában Giskra interpellált a horvát udv. kancellár czime iránt. Mire Schmerling államminiszter azt válaszolta, hogy a horvát udv. kancellária hatásköre csupán Horvát- és Tótországra terjed ki; Dalmátia felvétele a czímbe történelmi alapokon nyugszik. A kormány ragaszkodik a nov. 8-i cs. kizárásban kimondott nézetekhez.

Berlin, mart. 16. A miniszterváltásgolyvást tart. A minisztérium szabadelvű tagjai Averswald, Patow, Schwerin, Pückler és Bernuth mind-az ötön együtt és egyszerre fognak viszszalépni, ha a király az általuk elébe terjesztett programot el nem fogadja.

Milano, mart. 16. A mai „Perseveranza” értesítik Torinból: Olaszországnak a badeni nagy herceg általi elismertetéséről indult hír valótlán. Csak annyi történt, hogy az olasz consulnak az „exequatur” megadatott.

London, mart. 15. Az alsóház tegnapi ülésében Griffith azon kérdést intézte a kormányhoz: Vajon az új olasz minisztérium hajlandó-e területátengedésre, s kívánja az idevonatkozó levelezések előterjesztését. Layard feleli: Ricasoli biztosította Angliát, hogy új területátengedésről szó sincs. A levelezés előterjesztése nem felel meg Anglia államérdekeinek.

Páris, mart. 14. Metternich herceg hosszas kihallgatáson volt a tuileriákban. Mivel a herceg a császár egyenes kivanatára ment oda, azt következtetik, hogy fontos dolgokról kellett értekezniük. — A lak-tanyákban clericalis igazgatásoknak jöttek nyomára. Mag-nan tábornagy napi parancsot készül e tárgyban kiadni.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 19-én: Nemzeti kölcsön 83.95. 5 % Metalliques 70.20. Bank-részvény 828.—. Hitel-részvény 202.50. Váltó Londonra 136.70. Ezüst 135.50. Arany 648 1/2.
Martius 17-én: Urbéri kárpótási kötvény: Magyar országi 71.—. Erdélyi 67.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(545)
Sz. 4697. 1862.

Hirdetmény.

(1—3)

Az erdélyi cs. kir. pénzügy-igazgatóság részéről ezennel közhirrre tétetik, hogy a folyó 1862-ik év április hava 9-ik napján d. e. 9 órákor, a szászvárosi kerületi pénzügy-igazgatóságnál, Fehérvár közelében az Ompoly vize mellett felállított hídvas állomásnak folyó év május 1-sőjétől, az 1864-ik év october hava utolsó napjáig leendő haszonbérbe adása végett, egy újabb nyilvános árverés fog tartatni, a mi végett írásbeli ajánlatok is, ha azok a kellő bánatpénzzel ellátva lesznek és folyó év április hava 9-éig az árverés kezdetével bezárólag oda benyújtatik, el fognak fogadtatni.

A kiáltási ár egy egész évre: 1627 fitra oszt. értékben határozottat, a leteendő bánatpénz pedig a biztosítási összegben, a hatod- vagy negyed részével a megtartási árnak a szerint, a mint a megtartó a haszonbéri összeget havankint előre, vagy pedig utólagosan szándékozik fizetni, és ezt akár egy cs. kir. kaszszánál befizetni, és az erről kapandó nyugtát az írásbeli ajánlatához mellékelni, akár pedig, ha személyesen szándékozik megjeleni, az árverezés elkezdése előtt, akár készpénzben, akár pedig állam-kötelezvényekben, a folyam árban letenni lehet.

Az említett utvánál a vám-illeték az I. -ső osztály szerint egy ígás marháért 2 kr. Egy hajtott nehéz marháért — — — — — 1 „ „ „ könnyű — — — — — 1/2 „ o. ér.

Az említett haszonbéri összegben kívül tartozik a haszon-bérlő, az ott álladalmi költség-geen felállított vámbáz használatáért, házbar fejében 44 fit 46 kroatk oszt. ért. havonként előre fizetendő részletekben fizetni.

A közelebbi árverési és haszonbéri feltételek, a rendes hivatali órák alatt, az országos pénzügy-igazgatóság, valamint a szászvárosi kerületi pénzügy-igazgatóság kiadó hivatalában és a fehérvári pénzü-örsegi biztosságnál, megtekinthetők.

A cs. kir. országos pénzügy-igazgatóságtól, N.-Szebenben, martiusus hava 3-ikán 1862-ben.

(544)
Sz. 60. 1862.

Hirdetmény.

(1—3)

Az erdélyi nagy fejedelemségekbeli megyék bel-képviselőite választása iránt kibocsátott választási rend 18-ik §-sa értelmében, Thorda-megye nagyobb földbirtok osztálya-ban tartozó választásba jogosítottak összeírattván, ezen összeírások Thorda-megye főispányi hivatalos helyiségében Thordán a megye bázánál a nyilvános megtekinthetősre ki-vannak tűve, mely ellen a nem jogosítottak felvételét, vagy jogosítottak kihagyását illető felszólalásukra a határnap f. év martiusus 29-ig azon hozzáadással tüzetik és hirdettetik ki, hogy a határidő eltelté után történő felszólalások mint elkésztettek visszautasítottatnak.

Torda, martiusus 14-én 1862.

(541)
5440 1862.

Idézés.

(1—3)

Belső Szolnok-megye tisztiségének, f. januar hó 4-én 205 szám alatt kelt jelentése kö-vetkeztében, alsó-gyékénési Darabant Pétra és Arkalie Kozma, dengelegi Pap Kozma és Nigó Antal, Déézs-aknai Raduly Nyikulaj, girloiti Tamás Mihály és Moldován Mihály, némái Be-neдек József és ormányi Karezia Danyila távollevő és esmeretlen helyen tartozkodó katona kötelezettek ezennel felhivatnak, magokat folyó évi sorozás alkalmával az irt megyében, az illető sorozó bizottmány előtt anynyival inkább jelenteni, mivel ellen esetben szökevények-nek fognak tekintődni.

Az erd. n. fejedelemségekbeli kir. főkormányzásoknak, Kolozsvárt, februar 24-én 1862 tartott üléséből.

(543)
362 1862.

Hirdetmény.

(1—3)

Mely szerint Déézs városa csatáni rész jószága minden javadalmaival e folyó 1862-ik év május 1-én dél előtt 10 órákor a Déézs városi tanács irodájában tartandó árverezés út-ján, folyó 1862-ik év november 1-től az 1868-ik évi october utolsó napjáig haszonbérbe ki fog adatni; — a kiáltási-ár 1280 fitr osztrak értékben, — az árverezési feltételek az ár-verezés előtt is a városi tanács irodájában megtekinthetők, — az árverezők a kiáltásár 5%-ját bánatpénzzel letenni kötelesek.

Déézs, martiusus 6-án 1862.

Pétsy Imre főhadnagy. Bányai István f.jegyző.

(537)
Sz. 1783. 1862.

A kolozsvári tanács, mint törvényszéktől jelen hirdetmény által köztudomásra juttat-tik, hogy kolozsvári bejegyzett kereskedő Krémer Sámuel kérésére, ki fizetési tehe-telenségét bejelentette, összes fölkelhető és ez országban levő minden javai felett az egyezkedési eljárás [Vergleichs-verfahren] megnyitása megengedtetik, és ezen egyezkedési eljárás vezetésére városi tanácsos Fries Albert, mint törvényszéki biztos nevezetik ki.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Erről az összes hitelezők azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy az egyezkedés tárgyalásra való meghívás és a követelések bejelentésére kitűzendő hatánap külön fog ki-hirdettetni.

Kolozsvár Sz. kir. városa tanácsának, mint törvényszéknek 1862-ik év martiusus 12-én tartott üléséből kiadta

Gothárd József id. főjegyző.

(532)

Sz. 1600 1862

HIRDETMÉNY.

(3—3)

A kolozsvári tanács, mint törvényszéktől, jelen hirdetmény által köztudomásra juttat-tik, hogy kolozsvári bejegyzett kereskedő Gajzágó Bogdán kérésére, kifizetéseinek meg-szűntetését bejelentette, összes fölkelhető vagyona felett az egyezkedési eljárás [Vergleichs-verfahren] megnyitása megengedtetik és ezen egyezkedési eljárás vezetésére városi taná-csos Nagy Mihály, mint törvényszéki biztos nevezetik ki.

Erről az összes hitelezők azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy az egyezkedési tárgya-lásra való meghívás és a követelések bejelentésére kitűzendő hatánap külön fog kihirdettetni.

Kolozsvár Sz. kir. város tanácsának, mint törvényszéknek 1862 martiusus 4-én tartott üléséből kiadta:

Gothárd József ideiglenes főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(542)

Kiadó legelő.

(1—2)

A maros-ludasi határon egy 600 hold kiterjedésű, jó kúttal s lakó-házzal ellátott legelő (hodaj), egy vagy két évre kiadó. — Értekezhetni személyesen vagy bérmentett leve-lek által Maros-Ludason Nyerges Ferenczcel.

(540)

Egy három éves jó vizsla eladó; értekezhetni: szap-pany-utcában 8 szám alatt.

(539)

Iktári gróf Bethlen Domokos urnak, Szász-Régenhez egy órai, Tekéhez ugyan annyi távolságra levő Szász-bányitzai, s ezen főjósághoz tartozó Szász-haraszatosi, mind-két egész helyiségekben tagosított szántókból, kaszálókából álló nagyszertű birtoka, elkülö-nített terjedelmű uradalmi legelő helyekkel, kirekesztő joggal bíró regalekkel, s uri java-dalmakkal, oda tartozó más helyiségekbeli rész-birtokokkal, gazdasági épületekkel együtt, jövő április 24-én kezdve több évre haszonbérbe adó, szabad kézből, — utasítást adnak Kolozsvárt, Seres László, — M.-Vásárhelyt, Jakab János ügyvéd urak.

(538)

Tégla- és cserép-ár-leszállítás.

Alólírtul ezer téglára: 10, — ezer lapos fedél-cserép ára 20 o. é. forintba szállít-tatott le. Kolozsvárt, martiusus 15-én 1862.

Rucsa János.

(518)

CZIRIÁK TESTVÉREK

(3—10)

KOLOZSVÁRTT

ajánlják jól rendezett

Nürnbergi, vas-, fűszer- és festék-kereskedésüket.

Aruhely: Hidutezában, tulajdon házuknál, 302 szám alatt.

(533)

OLCSÓ ELADÁS.

(3—3)

Maros-Vásárhelytől négy órányira, a parajdi s illetőleg gyergyói útvonalban Magya-rós helyiségben bő-fás vidéken egy felszerelt, használható szes-gyár van eladová téve.

A helyiség kiterjedése 1 hold 200 □ öl, van rajta: egy három osztályból álló gazdai lak cserép-fedél alatt, a 15 öl hosszúságú gyári épületnek egy része kőből van építve, s részint cseréppel, részint zsendelylyal van fedve, s itt a főzőnek külön lakja is van; — eze-ken kívül van egy 12 öl hosszúságú szalad szárított és csirázott, van külön nagy hűtő és keverő szerkezet, istállók és liszt tartó.

Keverni lehet rajta naponta 22 — és 25 mázsát.

Az egésznek örök ára csak három és négy ezer osztr. értékű forint között van, szer-ződhetni iránta: Maros-Vásárhelyt a Szt.-Miklós-utcában 707 számok alatt, ügyvéd Csong-vay Károlyal.